

Nr 389.

Av herr Andersson i Dunker m. fl., om egnahemslån och förbättringslån för bostadsbyggnad å jordbruksfastighet.

Staten lämnar numera i betydande omfattning stöd åt bostadsbyggandet. För den egentliga landsbygdens vidkommande har man emellertid haft anledning att efterlysa en mer generös behandling av bostadsärendena. Stödet till egnahemsbyggandet har sålunda tillämpats på ett restriktivt sätt för jordbruksbygderna. Länsbostadsmyndigheterna har motiverat denna sin inställning med de kreditrisker, som kunde tänkas föreligga beträffande egnahemsbyggande i jordbruksbygd. Vid fjolårets riksdag framhöll emellertid statsrådet och chefen för socialdepartementet i propositionen om bostadsförsörjningen, att utvecklingen under senare år av kommunikationerna på landsbygden medfört, att bestämda krav inte längre behöver ställas på att husen skall ligga i anslutning till tätort med dess möjligheter till sysselsättning. I propositionen underströks vidare: »Av det anförda torde framgå, att statligt lån för uppförande av egnahem på rena landsbygden icke bör vägras enbart av det skälet, att efterfrågan på egnahem utanför tätorter på längre sikt möjligen kan förändras på sådant sätt, att staten i vissa fall skulle kunna komma att löpa vissa risker. Det är ett önskemål, att uttunnningen av befolkningen på den egentliga landsbygden icke blir för stor. Allmänt hållna bedömningar av kreditriskerna bör därför icke få falla utslaget vid prövning av ansökningar om egnahemslån till hus på landsbygden.»

Det bör enligt vår uppfattning understrykas, att det är angeläget att giva bostadsbyggandet på den egentliga landsbygden ett sådant stöd, att avfolkningen om möjligt kan hejdas. Det finns i detta sammanhang anledning att rikta uppmärksamheten på ett problem av stor betydelse för jordbruksbefolkningen.

Det föreligger ofta vid jordbruksfastighet, vars storlek och odlingsinriktning icke medger full försörjning för mer än en familj, behov av att uppföra eller iordningställa ytterligare en bostadsbyggnad utöver den manbyggnad, som finns. En sådan byggnad kan behövas som bostad åt t. ex. son och hans familj. Sonens arbetsinsats krävs delvis i jordbruket — i stigande grad allteftersom fadern och ägaren av jordbruksfastigheten åldras. I övrigt kan sonen erhålla arbete i annan verksamhet i bygden. Om sonen då kan få bostad på jordbruksfastigheten, får han möjligheter att stanna kvar i bygden. När sonen sedan övertager ansvaret för jordbruksdriften, kan skifte av bostad ske på sådant sätt, att fadern och modern flyttar in i den mindre byggnaden, medan sonen och hans familj övertar manbyggnaden. På så sätt skulle de gamla få möjligheter att på ålderdomen bo kvar på den gård, som de tidigare ägt och brukat. Fadern skulle också i viss utsträckning kunna biträda i arbetet på gården. Härigenom skulle alltså den

pensionerade jordbrukarens arbetskraft kunna tillvaratagas på ett lyckligt sätt. Det kan också understrykas, att en sådan ordning skulle vara i god överensstämmelse med de principer, som man numera vill tillämpa inom åldringsvården.

För uppförande av sådana mindre byggnader på jordbruksfastigheter — närmast att jämföra med de gamla s. k. undantagsstugorna — kan enligt gällande regler lantarbetarbostadslån och lantarbetarbostadsbidrag icke erhållas, emedan för gårdens drift inte behövs någon årsanställd lantarbetare. De bidragsformer, som enligt vår uppfattning främst borde komma till användning, är emellertid det statliga stöd, som gäller för egnahemsbebyggelse.

Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse om egnahemslån och förbättringslån kräves för erhållande av egnahemslån bl. a., att byggnaden skall bebos av låntagaren. Vidare stadgas, att säkerhet för lånet skall ställas i form av inteckning i vederbörande fastighet eller tomträtt i enlighet med vad där-om stadgats. Gällande bestämmelser medger alltså inte, att egnahemslån eller förbättringslån utgår till sådan nybyggnad eller ombyggnad, som vi i det föregående omnämnt. Det kan visserligen invändas, att möjligheten står öppen att för ändamålet avstycka eller avsöndra tomt. Det måste emellertid understrykas, att denna utväg ur andra och mera vägande synpunkter ter sig mindre ändamålsenlig. Det naturliga måste vara, att denna byggnad får höra till jordbruksfastigheten, emedan den som bostad skall utnyttjas av vid jordbruksfastigheten sysselsatta personer. Det synes oss därför önskvärt, att bestämmelserna rörande egnahemslån och förbättringslån ändras på sådant sätt, att lån kan utgå till uppförande eller ombyggnad å jordbruksfastighet av bostadsbyggnad, som för fastigheten behövs utöver manbyggnaden.

Det kan understrykas, att egnahemslån kan utgå till kommuner och under vissa förutsättningar till bolag, förening eller stiftelse. Det synes oss då motiverat, att sådan förmån också må gälla för jordbruksfastigheter, där behov av en bostadsbyggnad utöver manbyggnaden finns. Frågan om säkerhet för lånet synes oss icke behöva utgöra något problem, då inteckning kan ställas i fastigheten.

Med stöd av vad som ovan anförts får vi hemställa,
att riksdagen måtte

- 1) besluta, att egnahemslån och förbättringslån i enlighet med motionens syfte må kunna utgå för bostadsbyggnad å jordbruksfastighet, som för fastigheten behövs utöver befintlig manbyggnad, samt
- 2) hos Kungl. Maj:t anhålla om att härför erforderliga författningsändringar måtte vidtagas.

Stockholm den 27 januari 1954.

Harald Andersson
i Dunker.

Gunnar Larsson
i Luttra.

Arvid Jonsson
i Skedsbygd.